

VERTTI VAARASALO

Maisemamatka

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2023

Tekijä Vaarasalo, Vertti	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 02/2023
	Sivumäärä 22	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Maisemamatka		
Tutkinto-ohjelma Kuvataiteen koulutusohjelma		
Tiivistelmä Tekstissä käsitellään taidetta, sen tekemistä ja tarkemmin maisemamaalausta, alkeellisistä lähtökohdista. Käydään läpi kuvan rakennus- ja maalausprosessia. Taiteen tekemisestä syntyvien ajatusten ja käsitteiden selvittämistä. Tutkimusta maisemataiteen historiasta ja vaikutuksesta maailmaan. Mitä maisema ja maisemataide on, ja missä näiden käsitteiden raja tulee vastaan?		
<u>Asiasanat</u> Maisemamaalaus, maisema, maalausprosessi.		

Author(s) Vaarasalo, Vertti	Type of Publication Bachelor's thesis Thesis AMK	Date 02/2023
	Number of pages 22	Language of publication: Finnish
Title of publication Landscape Trip		
Degree program Bachelor of Fine Arts Program		
Summary This text is about creating art and specifically landscape art. Thoughts about image structure and the painting processes. Finding answers to questions about art and its definitions. Research on landscape arts history and its effect on the world. What is landscape and landscape art, and where are the limits of these concepts?		
<u>Key words</u> Landscape painting, landscape, painting processes.		

1 JOHDANTO	5
2 KUVA TYHJÄLLE KANKAALLE.....	6
2.1 Puhutaan väreistä	7
2.2 Esimerkki	9
3 MIETISKELYÄ.....	11
3.1 Valkoinen joki.....	11
3.2 Twist Yellow.....	12
3.3 Miksi?.....	13
3.4 Huomio.....	14
3.5 Symboliikka	14
4 MAISEMAN VAIKUTUS	16
4.1 Tulivuori.....	17
4.2 Thomas Moran ja Yellowstone	17
4.3 Yleinen mielipide maisemamaalauksesta	18
5 MIELIKUVITUKSEN MUOVAAMA MAISEMA.....	18
5.1 Hieman impressionismista	19
5.2 Ylevän ideaali.....	20
6 LOPUKSI.....	20

LÄHTEET

1 JOHDANTO

Käsittelen tässä tekstissä omia ajatuksia taiteen tekemisestä ja taiteesta yleisesti. Tarkennun myös tutkimaan maisemamaalauksen merkitystä itselleni ja yhteiskunnalle. Miksi teen tällaista taidetta ja mikä siihen vaikuttaa? Mikä muovaa maailmankuvaani ja katsettani?

Mitä tulee mieleen sanasta maisema? Taivas, horisontti, näkijä, perspektiivi, metsä, kivi, kallio, meri, järvi, joki, koski, vesi, pilvet, sumu, ilmakehä, eläimet, tähdet, kuu, aurinko, valo, varjo, lämpötila, paikka, talo, mökki, lato, pelto, kaupunki, tie, polku, vuori, maailma, maapallo, aurinkokunta, avaruus, galaksi, universumi.

Määrittelen itse maisemamaalauksen, vai pitäisikö sanoa maiseman esittämisen, havaintoon perustuvana, subjektiivisena aistitun todellisuuden kuvaamisena. Se miten paikka ja aika saa tekijän tuntemaan ja näkemään ympäristönsä. Mihin hänen huomionsa keskittyy ja mitä hän haluaa siitä kertoa ja näyttää. Paikkaan ja aikaan liittyvä henkilökohtainen rakkaus ja sen samaistuttavuus. Halua näyttää oman todellisuuden kauneus ja kauhu muille. Maailmankaikkeuden suuruuden aiheuttamaa pelkoa ja häkellystä.

2 KUVA TYHJÄLLE KANKAALLE

Valitse väri ja levitä se kankaalle. Satunnaisesti tehdyistä siveltimenvedoista löytää muotoja, hahmoja, vuoria, pilviä, puita ja kaikkea mitä aivot tunnistavat. Nostamalla näitä muotoja esiin luot uusia asioita, joita voit piilottaa tai korostaa. Yksi muoto kertoo mitä sen viereen tulee. Silmän viereen silmä, puun viereen puu, pilven viereen taivas. Seuraamalla maalauksen punaista lankaa luot tunnistettavan kuvan tyhjästä.

Vaan ei tämäkään ole tyhjästä luomista vaan omien ajatusten kuuntelemista. Alitajuntaisia viestejä mielen uumenista. Tämä tuntuu siltä, että maalaus tekisi itse itsensä. Maalaus päättää mitä se esittää. Tekijä voi ohjata maalauksen suuntaa värivalinnoiltaan ja valitsemalla muotoja, jotka sopivat kuvaan mitä haluaa luoda. Jos etsii pilviä, niin pilviä näkee. Kasvoja näkee aina, myös pilvissä.

Havainnon voi soveltaa lähes olemattomaksi tekemällä mielikuvituksellisia maalauksia. Sitä ei voi kuitenkaan kokonaan poistaa kaavasta. Mielikuvituksella tehdyt maalaukset pohjautuvat aina, enemmän tai vähemmän, aistittuun todellisuuteen. Sama pätee tietysti myös muissa esittäväissä taideteoksissa. Tämän takia on tärkeää osata kuvata ja hahmottaa asioita niin kuin ne ihmisen silmässä näkyy. Todellisuutta voi sitten muovata ja vääntää niin paljon kuin haluaa. Todellisesti merkityksetöntä ja ajatusta herättämätöntä teosta on mahdotonta tehdä. Ihminen pystyy aina löytämään jonkin kohdan teoksesta mihin samaistua. Ainoastaan tekemättä jäänyt teos voi olla merkityksetön.

Siveltimellä on suuri vaikutus teokseen. Se määrittää muodot ja pienet yksityiskohdat mitä sivellin jättää jälkeensä. Siten myös määrittää miten kuva rakentaa itsensä. Yhtä suuri vaikutus on maalin koostumuksella, mediuumeilla ja maalaus pohjalla. Jo näillä muuttujilla saa aikaan suuren määrän yhdistelmiä, väreistä puhumattakaan.

2.1 Puhutaan väreistä

Väri auttaa asioiden tunnistettavuudessa. Sinisen tunnistaa taivaaksi tai vedeksi, vihreän kasvustoksi, punaisen marjoiksi, hedelmiksi tai auringonlaskuksi. Vaikuttava tekijä asioiden tunnistamisessa on yksilön kokemus ympäristöstä. Väriä muokkaamalla voi muuttaa tunnistettavan asian möykyksi, tai tuntemattoman möykyn asiaksi. Jos värit eivät ole oikein, pitää herättää enemmän huomiota esineen muihin tunnistettaviin kohtiin, muotoon ja ympäristöön, jotta se pysyisi itsensä näköisenä. Tällä rajalla on hyvä leikkiä ja kysyä palautetta muilta silmäpareilta, että onko asia tunnistettavissa vai onko se kadonnut siveltimen vetoihin. Värien tasapaino on vaikea toteuttaa, mutta äärimmäisen tärkeä. Omat värit eivät ole vielä täysin hallinnassa. Käytän värejä mielestäni naiivisti, suuremmin ajattelematta miten väri tulee vaikuttamaan teoksen kokonaisuuteen. Yritin herättää tähän seikkaan huomiota lopputöitä tehdessä. Nyt olen opiskellut hieman väriteoriaa ja yrittänyt hyödyntää sitä.

Kätevä ajatus värien sekoittamisesta ja tasapainosta on väriympyrän havainnollistaminen. Missä haluamasi sävy sijaitsee kehällä ja missä taustan väri on siihen suhteessa? Tasapainon ylläpitämiseksi kannattaa valita väri eri sävyjen välistä. Välisävy viritetään kauemmaksi tai lähemmäksi riippuen halutusta kontrastista. Tästä syystä maalaan märälle pohjalle. Värit sekoittuvat kankaalla automaattisesti välisävyiksi. Tästä voi koitua hankaluuksia, jos haluaa todella kirkkaita tai tummia alueita. Nämä teoksen osat tulisi merkitä mielessään etukäteen, ettei maalaaminen hyödy maalin kuivumisen odotteluun. Kuivan päälle maalaaminen luo erilaista jälkeä kuin märälle, joka pitää ottaa huomioon. Märälle maalatessa tulee edetä varoen ja tietoisesti, ettei maalin määrä kankaalla kasva liian suureksi tai värit sekoitu harmaaksi mössöksi.

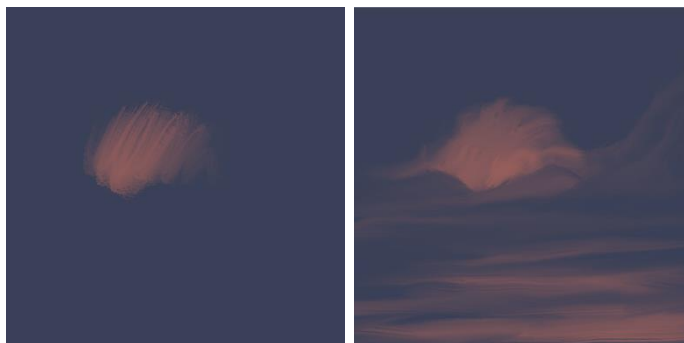

Savu, Vertti Vaarasalo

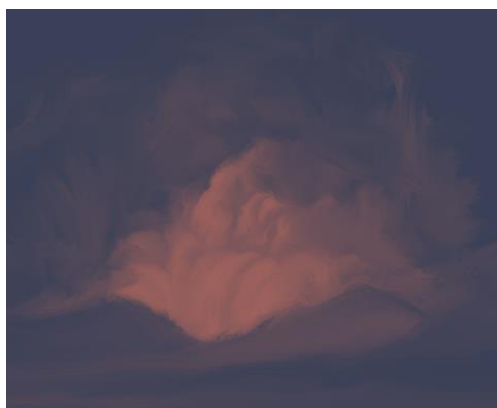
Lopputyöteoksessani ”Savu” maalasin leijuvan hahmon likaisen vihreän savupilvirintaman eteen. Kriitiikin aikana selvisi, että kaikki eivät nähneet hahmoa leijuvana. He näkivät hahmon ylhäältäpäin kuvattuna, kahlaamassa vedessä. Jos henkilö ei ole tottunut näkemään kuvituksia leijuvista hahmoista, hän saattaa projisoida sopivamman tapahtuman hahmon koettavaksi, alitajuntaisesti. Luulen että savun värillä oli tässä suuri vaikutus. Jos olisin tehnyt savusta valkoista ja pilvien kaltaista, en usko, että kukaan näkisi hahmon muuta kuin leijuvana. Taivaan värikään ei ole aivan taivaan sininen, niin se saattaa antaa vesimäisen vaikutelman. Tarkoitukseni oli kuvata uni-mainen leijumisen tunne ja sen tuoma hallinnan menetys. Myös oman alitajunnan pelkoa ja arvaamattomuutta, pimeänä savuna.

2.2 Esimerkki

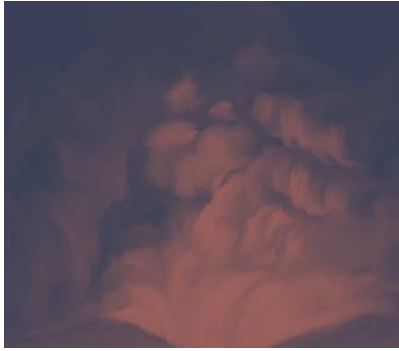
Tein nopeasti esimerkin kuvanrakennustekniikastani tietokoneella. Aloitin tekemällä todella yksinkertaisen muodon ja sitten katsomalla mistä se muistuttaa. Ei tullut yllätyksenä, että näin pilven kahden kumpareen välissä. Jatkoin kuvaa satunnaisilla horisontaalisilla vedoilla, joka loi nopeasti maan ja syvyyden vaikutelman. Tässä esimerkissä käytin vain kahta väriä yksinkertaisuuden vuoksi. Teoksen voi tehdä monipuolisemmaksi aloittamalla monella värillä ja erikoisemmilla muodoilla. Tämä tekniikka on yksinkertaisesti maalin lätkimistä ja muotojen etsimistä näistä muodottomista väriäiskistä.

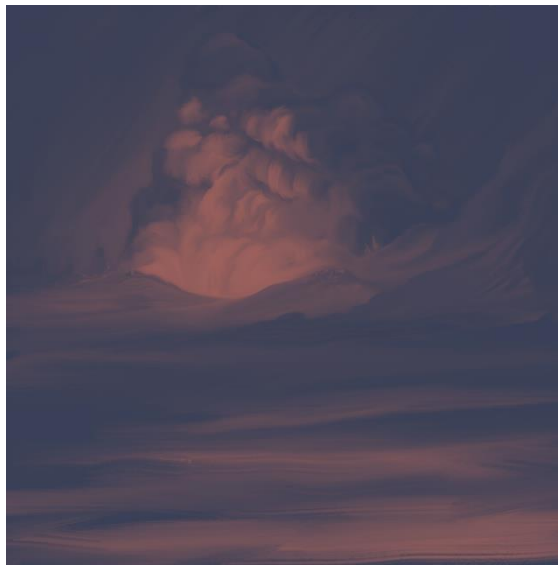
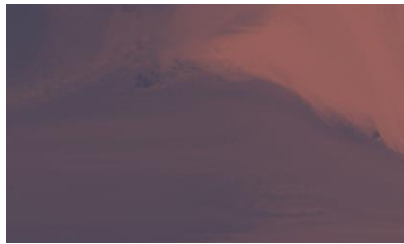
Lähdin rakentamaan pilven muotoja siveltimen jättämistä jäljistä. Jatkoin tekemällä pilven ympärille möykkyjä himmeämmällä välisävyllä.

Pilvi tuntui tulevan möykkyjen eteen ja päätin tehdä siitä pilven takaa hohtavaa valoa, levittämällä hennosti pitkillä vedoilla.

Etsin vaaleita ja tummia alueita kumpareista, korostaen niiden eroa. Tätä prosessia voi jatkaa niin pitkälle kuin pikselit riittävät.

Esimerkki, Vertti Vaarasalo

Esimerkkiä tehdessä yritin olla rakentamatta kuvaa liian pitkälle pääni sisällä, ettei se vaikuttaisi muotojen etsintään siveltimen vedoista. Tietokoneohjelman (Krita) siveltimet käyttäytyvät maalimaisesti, mutta ilman oikean maalin rajoituksia. Maalia ei kerry kankaalle eikä sen koostumus muutu, sillä pikselit eivät kuivu. Tietokoneohjelmilla kuvan rakentamisen harjoittelu ja luonnostelu on todella nopeaa ja resurssiystävällistä.

3 MIETISKELYÄ

Missä maiseman raja on? Koska maisema ei ole enää maisema? Kuva koivusta metsässä on maisema, mutta onko lähikuva tuohesta maisema? Onko kuva syvästä avaruudesta maisema? Onko abstrakti teos maisema, jos siitä löytää maisemallisia elementtejä? Voi olla, ettei taidetta voi laittaa niin helposti laatikoihin.

3.1 Valkoinen joki

Markus Konttisen teos Valkoinen Joki (Tunne maisema s.164), herätti näitä kysymyksiä. Teoksessa on hyvin vähän maiseman tunnusmerkkejä. Ilman teoksen nimeä olisin assosioinut teoksen toukkien syömäksi puunrungoksi tai Jupiterin myrskyiksi. Se kuvaa hienosti veden kaoottisuutta, pinnan väreilyä ja nesteen turbulenssin muotoja.

Valkoinen joki, Markus Konttinen, <https://markuskonttinen.net/tyot/#zoomer-46>

“Luonnon lähikuvat muistuttavat siitä, että maisema koostuu abstrakteista asioista, materiaalisista elementeistä, jotka eivät esitä mitään, jotka vain ovat.”

Hanna Johansson – Tunne maisema (s.163)

Ehkä maisema koostuu osista. Se kuulostaa järkevältä. Maisema tarkoittaa eri osista rakennettua kokonaisuutta. Jos teos tai kuva sisältää tarpeeksi monta maisemallista elementtiä, se on maisema. Tarpeellisten osien määrän määrittää teoksen katsoja ja tekijä. Jos katsoja ei näe teoksessa maisemaa, se ei ole hänelle maisema. Tekijä voi

antaa ohjeita teoksen katsomiseen sen esitystavalla ja ympäristöllä. Onko se sitten enemmistöäänestys, mihin taiteenlajiin teos kuuluu?

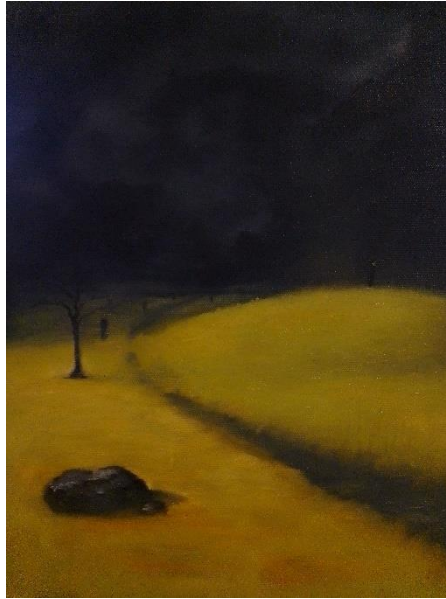
3.2 Twist Yellow

Jussi Nivan teos ”Twist Yellow” (Tunne maisema s.166) on hyvin minimalistinen, mutta silti sen tunnistaa maisemaksi. Kuinka paljon tähän vaikuttaa se, että näin kuvan ensimmäisen kerran maisema aiheisessa kirjassa? Olisinko nähnyt keltaisen alueen peltona ja harmaan lähestyvänä ukkosmyrskynä? Luultavasti olisin, sillä olen tehnyt samantyyllisen maalauksen, ”Paine” ja olen nähnyt luonnossa samanlaisen näkymän. Tämä on mielestäni hyvä esimerkki siitä, että aiemmin näkemäni ja rakentamani kuvat vaikuttavat siihen mitä näen ja tunnistan tulevaisuudessa.

Tumma taivas kirkasta maata vasten luo huomattavan paineen tunteen. Ihminen on tottunut näkemään taivaan lähes aina kirkkaampana kuin maan. Jollain tavalla tämä väri- ja valoasettelu tekee taivaasta painavamman, niin kuin taivas ja maa olisi vaihtanut paikkaa. Vahvat horisontaaliset viivat antavat vaikutelman liikkeestä. Niin kuin katsoisi auton ikkunasta ohi vipeltävää peltoa. Kotiin kiiruhtaminen ennen sadetta, ennen myrskyn saapumista.

Twist Yellow, Jussi Niva, s.152 <https://jussiniva.com/wp-content/uploads/2017/08/JussiNiva.pdf>

Paine, Vertti Vaarasalo

3.3 Miksi?

Miksi maalaan maisemia ja nimenomaan mielikuvituksellisia maisemia? Koen mielikuvituksellisen tekemisen kiinnostavampana kuin järjestelmällisen aistitun todellisuuden kopioimisen. Ymmärrän realistisen maalaamisen olevan hyödyllistä teknistä harjoittelua ja arvostan sitä taiteenlajina, mutta koen sen tekemisen hyvin puuduttavaksi. Tämä puudutus saattaa johtua sen tekemisen puutteesta, joka johtaa turhautumiseen, kun haluamani lopputulos ei niin vain ilmesty kankaalle. Tästä syystä pidän enemmän silmäluomieni takana piilevistä kuvista. Ne ovat utuisia, unimaisia kuvia paikoista, joita en ole nähnyt tai ainakaan en muista nähneeni. Niiden tekeminen on myös vapaampaa, koska ei ole mitään mihin teosta verrata. Saatan tulevaisuudessa siirtyä realistisen maalauksen pariin etsimään uusia työkaluja maalaukseen.

Teos kertoo tarkemmin tekemisen aikana mitä asioita, tai tunteita se esittää. Niissä myös piilee mysteerinen, henkilökohtainen sielu. Asia mitä en saa kuvailtua teosta tehdessä, joka ilmenee minulle myöhemmin. Siinä saattaa kestää kuukausi, tai jopa vuosi, että ymmärrän miksi loin moisen teoksen. Se vain tuntuu oikealta siinä hetkessä. Niin kuin haluaisin kertoa jotain itselleni. Harvoin mietin teosteni merkitystä niitä teh-

dessä, mutta lopputöissä yritin olla hereillä ja luoda maalauksia, jotka peilaavat ajatuksiani. Halu näyttää muille mitä päässäni liikkuu, kuitenkin tavalla mikä ei ole itseltään selvä. Jälkeenpäin katsottuna saatoin olla hieman ujo tämän toteuttamisessa.

3.4 Huomio

Tein maalauksen tietokoneella itselleni tutulla tekniikalla, alitajuntaisesti muodostamalla muotoja ja sitten miettimällä mitä muoto muistuttaa. Huomasin, miten lähiaikoina näkemäni taideteokset (1800-luvun maisemat) vaikuttivat tekemääni jälkeen. Huomaamatta omaksuin näkemäni kuvakirjastooni ja poimin uusia asioita paletilleni. Oma tyyli muodostuu ympäristön kuvamaailmasta ja sen muovaamistavasta. Tuleeko täysin oman tyylin luominen esiin vasta kun eristää itsensä luolaan moneksi vuodeksi, irti kaikista ulkopuolisista vaikutteista?

Olen myös yrittänyt vapauttaa itseäni "oikein tekemisestä". Siitä, että on parempia tekotapoja. Luulen silti, että tulen aina arvostamaan perinteisiä tekniikoita enemmän. Savesta käsin muovattua, enemmän kuin 3-D tulostettua. Maalia kankaalla enemmän, kuin pikseleitä ruudulla. Enkä tässä väitä, ettei edellä mainitut tekniikat vaatisi vaivaa, panostusta ja taitoa. Ehkä se on väärin verrata tekniikoita toisiinsa.

Taitelija ei pysty näkemään omia tuotoksiaan samalla tavalla kuin muut katsojat. Hän näkee omat jälkensä, virheensä, ja muistaa miten ne luotiin. Etäisyys ajassa auttaa näkemään oman teoksen uusin silmin. Vielä parempi on katsoa omia teoksia peilin kautta, että saa uuden näkökulman, niin kuin ei itse olisi tehnyt teosta. Näin pääsee lähemmäksi teosta, jonka muut näkevät. Ehkä tämä illuusio katoaa, kun saa maalaus-tekniikan korkeammalle tasolle.

3.5 Symboliikka

The Book of Symbols on kaikenkattava kirja symboliikasta eri näkökulmista. Aiheita on paljon, itse selitykset ovat monipuolisia ja lyhyitä, mutta selkeitä. Luin pätkän tulvasta ja sen eri merkityksistä (s.50). Tietysti tulva kuvastaa suurta tuhoa ja luonnonvoimien mahtia, mutta myös uutta elämää vuorovesien ja jokien tulvimisen ansiosta.

Tämä herätti ajatuksen elämän siirtymisestä merestä maahan. Kuinka suuri vaikutus vuorovesillä oli? Luulen että se ainakin nopeutti elämän siirtymistä maalle, tai jopa mahdollisti sen.

Loppuyöteoksessani ”Karu”, aloitin maalauksen pilvillä ja keltaisella pellolla. Tein pellolle kuolleita puita ja ojan. Ojasta tuli puro, purosta joki ja joesta järvi. Maalaus oli yhtäkkiä tulvinut. Jos mietin maalausta symboliikan kantilta, se kuvastaa halua pitää kiinni menneisyydestä. Puut on istutettu kivi ryppäille niiden säilymisen toivossa, samassa paikassa missä ne olivat ennen tulvaa. Luonnon entropia ei anna periksi, eikä mennyttä saa takaisin, vaikka kuinka yrittäisi. Mennyttä voi yrittää imitoida, mutta imitaationa se tulee pysymään. Tulva symboloi äkillistä muutosta ja ympäristön nollausta. Jos siihen ei ole varautunut, se saattaa johtaa katastrofiin.

Karu, Vertti Vaarasalo

Pyrin tulevaisuudessa luomaan teoksia, joissa on enemmän suunniteltua symboliikkaa ja tarinankerrontaa.

4 MAISEMAN VAIKUTUS

Tämä ajatus lentää maisemataiteen rajoille, mutta mielestäni se on tärkeä huomioida. Ensimmäinen NASA:n ottama kuva koko maapallosta The Blue Marble 07.12.1972 muutti yleistä maailmankatsomusta suurella tavalla. Se teki yhteiskunnan ja yksilöiden maailmankatsomuksen maailmanlaajuisemmaksi. Löi ihmisten kalloihin sen, että olemme kaikki samassa kodissa. Kuva levisi kaikkialle, T-paitoihin, mukeihin, mainoksiin ja kaikkeen mihin voi kuvan painaa. Harva kuva on vaikuttanut yhtä paljon kuin The Blue Marble, mutta sekin on menettänyt painoarvoansa nykypäivän kuvatulvassa. Ehkä kuva on tehnyt tehtävänsä, jos siitä on tullut arkinen. Kaikkien tuntema, osa yhteiskunnan perusajattelua. Voisi sanoa, että se on kattavin maisemakuva maasta.

The Blue Marble, NASA (1972), https://www.nasa.gov/sites/default/files/images/135918main_bm1_high.jpg

Luin lyhyen artikkelin (The story behind The Blue Marble) kyseisestä kuvasta, jossa mielestäni viitataan Carl Saganin puheeseen, A Pale Blue Dot kuvaan liittyen. Puhe on niin vaikuttava, että sitä käytetään, ehkä tietämättömästi, toisen kuvan kuvailemiseen. Ehkä tekstin samanlaisuus johtuu aiheesta ja kuvien saman tapaisesta vaikutuksesta, tai sitten Saganin puhe liitetään paremman näköiseen kuvaan, koska se sopii myös The Blue Marblen kuvailemiseen. Varmaan koska A Pale Blue Dot ei ole yhtä sopiva markointiin.

Kuvat syvästä avaruudesta vaikuttavat ajatukseemme siitä miltä maailmankaikkeus näyttää. Nämä kuvat eivät kuitenkaan vastaa todellisuutta. Ne ovat taiteilijoiden muokkaamia esityksiä tieteellisestä informaatiosta, valon aallonpituuksista, joita ihminen ei omin silmin pysty näkemään. Universumi on ihmisen silmälle lähes näkymätön. Tavalla näkyvät tähdet ovat vain pieni osa linnunrataa. Jos leijuisit galaksien välissä et luultavasti näkisi yhtään mitään, koska avaruuden välimatkat ovat niin suuria, ettei tähtien valo ole tarpeeksi kirkas nähtäväksi. Kuvat näyttävät miltä maailmankaikkeus näyttää, kuitenkin tavalla, joka ei vastaa ihmisen aistien kykyä havaita. Tämä ei mielestäni vie pois kuvien vaikuttavuutta tai kauneutta.

Teknologia on avartanut suuresti näkemystämme maailmankaikkeudesta ja antanut meille lisäsilmiä, joilla tutkia maailmaa.

4.1 Tulivuori

1815 Sumbawan saarella, nykyisessä Indonesiassa, Mount Tambora tulivuori purkautui. Se päästi suuren määrän kaasua ja tuhkaa ilmakehään. Nämä saasteet aiheuttivat taivaan kellastumisen kaikkialla. Auringonlaskusta tuli himmeämpi ja punaisempi. Ilmakehästä paksumpi. Tämä mullistava taivaan muutos näkyy 1800-luvun maalauksissa, vaikka taivas muuttuikin takaisin normaaliksi parin vuoden aikana. Oli varmasti häkellyttävää katsoa, kun taivas muutti väriään äkillisesti. Tämä ihmeellinen muutos, aiheutti valitettavasti kamalia seurauksia. Ilmaan noussut tuhka ja kaasut esti auringonvalon lämmön, joka johti ilman kylmenemiseen varsinkin pohjoisella pallonpuoliskolla. 1816 sanotaan olleen kesätön vuosi ja monet sadot tuhoutuivat, joka johti suureen ruokapulaan ja epidemioihin.

4.2 Thomas Moran ja Yellowstone

Vuonna 1871 Thomas Moran liittyi Ferdinand V. Haydenin geologiseen tutkimusmatkaan. Siellä hän teki luonnostelmia nykyisen Yellowstonen luonnonsuojelualueelta ja niistä myöhemmin öljymaalauksia. Nämä teokset antoivat voimakasta tuulta hankkeen purjeisiin, joka johti luonnonsuojelualan ja rautatieyhteyksien kannatuksen nousuun. Teokset muuttivat alueen kuvausta helvetistä satumaaksi. (The Hudson River

School s. 72-74). Tunnetuin teos, Grand Canyon of the Yellowstone, kuvaa kauniin rotkolaakson suurena, hohtavana ja ylevänä. Siitä näkee Moranin tarkkaavaisuuden paikkaan ja sen luomaan suuruuden tunteeseen.

Maiseman, tai yleisemmin sanottuna maailman kuvittajat määrittävät miltä maailman-kaikkeus näyttää ja miten me sitä katsomme.

4.3 Yleinen mielipide maisemamaalauksesta

Olen saanut käsityksen, että osa näkee maisemamaalauksen jokseenkin tylsänä taiteen aiheena. Ainakin oletus on, että maisema on ennalta arvattavissa. Ehkä se nähdään helppona harrastelijan tai aloittelijan aiheena. Tämä on ehkä liian yleistävästi sanottu, mutta onhan maisema ollut aikaisemminkin vähemmän arvostettu aihe. Ennen 1800-lukua se nähtiin alempana taiteen muotona, ainakin länsimaalaisessa taiteessa. Suosio nousi 1800-luvun aikana ja laski hieman 1900-luvulla. Nykypäivänä suosio on taas noussut ja maisemataide on avartunut aiheena. Ehkä käsitykseni maisemataiteen suosioista on väärä, koska en ole kohdannut tarpeeksi ison yleisön mielipidettä. On myös vaikea saada tarkkaa kuvaa taiteen eri aihealueiden suosioista kuvatulvan, suurien yhteisöjen ja yleisöjen takia. Kaikilla taiteen aiheilla on oma kannatuksensa, oli ne kuinka omituisia tahansa.

5 MIELIKUVITUKSEN MUOVAAMA MAISEMA

Luin kirjasta *The Abstraction of Landscape* asioita, joita olin jo ajatellut ja mietiskellyt. Varsinkin kohta, jossa Werner Hofmann mietiskelee Denis Diderotin ajatuksia maalaamisesta ja kuvan luomisesta värien avulla. Taiteilija seisoo kankaan edessä, paletti kuvajainen kaaoksesta, josta teos tuodaan esiin. Varovasti edeten koska taiteilijalla ei ole selvää suunnitelmaa. Pikkuhiljaa värit muotoutuvat tunnistettaviksi asioiksi. Taiteilija ei kuvita maailmaa vaan huomaa ja tuo esiin, värien luoman materiaalisuuden. Värit luovat oman maailmansa, joka muistuttaa materiaalista todellisuutta. Värillä on oma luova, elävä voima. (*The Abstraction of Landscape* s.24).

Tämä on mielestäni hyvin sisäistetty selitys tekniikasta ja ajattelutavasta, jota yritin kuvailla aikaisemmin kohdassa 2 kuva tyhjälle kankaalle. Tämä ajatus on mielikuvituksellisen maalauksen ytimessä, tietoisesti tai alitajuntaisesti. Tietysti kuva, joka rakennetaan kokonaan pään sisällä ja sitten yritetään jäljitellä kankaalle, käyttää tätä tekniikkaa vähemmän. Se jos jokin on vaikeaa, sillä pään sisällä on hyvin vähän rajoittavia tekijöitä ja sieltä kumpuavat kuvat saattavat olla hyvinkin monimutkaisia ja niitä on vaikea kuvailla. Vähän niin kuin unessa käy melkein mikä tahansa järkeen.

Caspar David Friedrich (1774–1840) ohjeistaa sulkemaan silmät ja näkemään kuvan ensin mielessä. Sitten mielen uumenissa tuotettu kuva tuodaan pinnalle, jotta se voi ottaa vaikutteita ulkopuolelta (Werner Sumowski 1970, Caspar David Friedrich: Studien s.237).

Nämä tekniikat käyttävät mielikuvitusta todellisuuden muovaamiseen, ottamalla palasia nähdystä maisemasta. Sitten niitä liikuttamalla luodaan miellyttävä sommitelma. Oma tekniikkani toimii jokseenkin toisin päin. Käytän todellisuutta mielikuvituksen muovaamiseen, tai ehkä mielikuvituksellisen kuvan toteuttamiseen. En ole varma onko lopputuloksessa sitten suurta eroa, vaikka kuvan rakentaisi suunnasta tai toisesta. Tuoko mielikuvituksen lähemmäksi todellisuutta vai todellisuuden kohti mielikuvituksellista abstraktia kuvaa.

5.1 Hieman impressionismista

Värien luomaa materiaalisuutta näkee impressionismissa erityisen hyvin ja värit ovat suuri, ellei jopa suurin, osa kuvan rakennetta. Impressionismi ilmestyi taiteen aiheena samoihin aikoihin (1800-luvun loppupuoliskolla) Euroopassa kuin Hudson river -koulukunta Amerikassa. Nämä tyyliuuntauokset ovat hyvin erilaisia lopputuloksiltaan, mutta mielestäni ne molemmat käyttävät aikaisemmin mainittua tekniikkaa. Impressionismi on alitajuntaisempaa ja ihmisen muodontunnistusta hyödyntävämpää, kuin Hudson river -koulukunnan teokset, jotka ovat realistisempia muodoiltaan. Impressionistinen maalaus jättää mielikuvitukselle tilaa täyttää kuvan pelkistetyt osat ja se valuu lähemmäksi abstraktin rajaa, samalla pitäen kuvan tunnistettavana.

5.2 Ylevän ideaali

Miksi mestarillisesti maalattu maisema tuntuu jollain tavalla aidommalta kuin silmin nähty tai valokuvattu maisema? Tähän kysymykseen on vaikea vastata, kun ei ole käynyt vuorten huipuilla ja nähnyt henkeäsalpaavaa, nöyryyttävää maailmankauneutta. Järkeilen ilmiön näin: Maalaus poistaa aistitusta todellisuudesta kohinan. Leikkaa pois häiriötekijät, jotka laimentavat nähdyn kauneutta ja jättää kaiken mikä huutaa ylevää luonnon kauneutta tai sen pelottavaa voimaa. Tällä tavalla tehdyissä teoksissa on jotain aitoa aidompaa. Osa taiteilijan sielua, joka kumpuaa kankaan pinnalle. Caspar David Friedrichin mielestä taiteilijan tulisi maalata myös mitä hän näkee itsessään, eikä vain sitä, mitä hän näkee itsensä ulkopuolella. Jos sisimmässään ei näe mitään, tulisi olla maalaamatta näkemäänsä (The Abstraction of Landscape s.18).

Materiaalista tunnistettavaa todellisuutta ja sielun abstrakteja muotoja tasapainottamalla, pystyy luomaan käsittämättömän kauniita ja merkityksellisiä teoksia. Itse en ole vielä löytänyt tätä tasapainoa, mutta eikös se merkitys löydy sitä jahdatessa. Vastaus kappaleen alun kysymykseeni lymyää tässä ajatuksessa. Mestarillisesti maalatussa teoksessa materiaallinen järjestys ja abstrakti kaaos on tasapainossa. Unimainen unelma tai painajainen todellisuudesta. Tietysti tämä ei päde kaikkien silmään. Toiselle ylevästi ideaalinen teos voi vaikuttaa liian pateettiselta ja heidän ajatuksensa sopivasta abstraktion ja todellisuuden suhteesta, voi olla hyvinkin erilainen.

6 LOPUKSI

Olen kohdannut tätä tekstiä kirjoittaessa monia heikkouksiani taiteilijana ja ihmisenä. Oivalluksia asioista, joihin minun tulee panostaa tulevaisuudessa. Pahin syntini on laiskuus tai tarkemmin acedia. Sana tulee alun perin muinaiskreikasta ja se tarkoittaa välinpitämättömyyttä omasta paikastaan ja asemastaan maailmassa. Asioiden ja olemisen arvon menetystä. Sitä käytettiin myös synonyyminä masennukselle. On vaikea arvostaa omaa työtään ja teoksiaan silloin kun kaikesta tulee arvotonta ja turhaa.

Olen hieman pettynyt, etten valinnut haastavampaa aihetta lopputyöteoksille, mutta ymmärrän miksi tein valintani siinä ajankohdassa. Jälkeenpäin katsottuna olisi ollut hyödyllistä ja parantavaa ottaa suurempi taakka harteilleni. Helppoahan se on täältä tulevaisuudesta huudella menneisyyden minälle, että mitä hänen olisi pitänyt tehdä. Opetus tässä on tehdä asioita nyt eikä huomenna ja lopettaa odottamisen odottelu.

Opin uusia asioita ja vahvistin omia ajatuksia taiteesta ja sen tekemisestä. Siitä kirjoittaminen oli haastavampaa kuin luulin ja epäröin paljon omia ajatuksiani. Näen nyt kirjoittamisen käteväänä työkaluna ajatusten ratkomiseen ja huonojen ajatusten korjaamiseen.

Onnistunut taide on totuudenmukaista ja huono taide valheellista. Tavoite on siis puhua taiteellansa totuutta ja valaista pimeys kauniimmalla mahdollisella tavalla, jotta se löytäisi tiensä ihmisten sisään. Maiseman tulee olla haistettavissa. Maailman kuvaaminen, oli se sitten ulkoa tai sisältä, on mielestäni tärkeää. Vaikka nykypäivänä näemme tuhansia valokuvia jokaisesta maailman kolkasta, on silti maalauksella oma voimansa sen aktiivisen tekemisen takia. Se kertoo, kuinka paljon taidemaalari on katsonut ja miettinyt maailmaa.

Taide on maailmankaikkeuden tapa ilmaista itse itseään ihmisen kautta. Maailma näyttää tältä koska me olemme täällä sitä katsomassa ja kuvittamassa. Taiteilija on ihminen, joka näkee maailman sisimmässään ja tuo sen esille muiden nähtäväksi.

LÄHTEET

Ami Ronnberg. (2010). The Book of Symbols: Reflections on Archetypal Images. Taschen.

Bert D. Yaeger. (1996). The Hudson River School. TODTRI.

Heinänen Seija. Bonsdorff Pauline von. Kaukio Virpi. (2011). Tunne Maisema. Jyväskylän taidemuseo. Maaseudun sivistysliitto. Maahenki.

The story behind The Blue Marble. Acciona. <https://www.activesustainability.com/environment/story-blue-marble/>

Robert Rosenblum. (2007). The Abstraction of Landscape: From Northern Romanticism To Abstract Expressionism. Fundación Juan March.

Werner Sumowski. (1970). Caspar David Friedrich: Studien. Wiesbaden: Steiner.